

Svensk författningsamling 1809 Urval som illustration till hemsidans
presentation av Adlersparres insats 1809

Låssa kyrkas arkiv

Sammanfattning av Gudrun Sandén

Tjock bok märkt 1809-1810

Pärm Kun 1. Flik IJ. Fil Kyrk 19 1809-1810.doc

Påbud om en allmän krigsgård. Haga slott den 7 januari 1809.

Det är Vår konungsliga plikt att under det Oss och riket påförda kriget vidtaga de kraftigaste åtgärder för det urgamla landets försvar, dess självständighets upprätthållande och Våra trogna undersåtars värn och beskydd mot utländskt våld och förtryck. Dessa viktiga ändamål kan inte vinnas utan tillräckliga medel för arméns underhåll och flottans utrustande, och genom denna tidens ovanliga dyrhet, stora kostnader åtgår. Vi har därför funnit Oss nödsakade att begagna den rättighet i regeringsformen av den 21 augusti 1772, som tillåter Oss att vid sådana omständigheter utskriva en allmän krigsgård.

I krigsgård skall erläggas 5 gånger det belopp, som envar, efter 1808 års taxering är skyldig att betala. Ämbetsmän, tjänstemän både civila och militära betalar lika mycket i krigsgård, som de nu betalar i bevilling. Järnbruken och bergshamrarna befrias till viss del med undantag av Dannemora gruvan, som skall betala dubbelt. För hyror i städerna skall betalas krigsgård. För privata fruktbarande kapital skall betalas femte penningen av räntan för det löpande året. Krigsgården betalas under tre terminer, nämligen mars, maj och juli. Det som skall betalas i mars skall vara i reda pengar. Det övriga kan erläggas i varor t ex för ett helt hemman 20 kappar råg, 16 kappar korn, 4 kappar ärter, 1 tunna och 6 kappar havre, 14 lispund hö, 8 lispund halm, 8 marker salt fläsk, 8 marker torkat fläsk, 1 lispund salt kött, 8 marker torkat kött, 8 marker smör. Varorna levereras till närmaste kronomagasin. För att man skall nå bekvämlighet vid emottagandet måste spannmålen levereras i tunntal och smör, kött och fläsk inte under 10 lispunds vikt, därför bör flera slå sig samman om leveransen.
Haga slott den 7 januari 1809. GUSTAF ADOLPH.

Brev angående Gustaf Adolfs avsättning. Stockholm den 13 mars 1809.

Att genom inträffade händelser Hans Kungl Maj:t blivit ur stånd att vårda rikets angelägna ärenden, har Vi, såsom den närmaste och enda fullmyndige ätteläggen av den kungliga familjen, funnit Oss föranlåten att tills vidare, i egenskap av Riksföreståndare antaga Riksstyrelsen. Vi skall med den Högstes bistånd föra styrelsen så, att Riket må återvinna invärtes och utvärtes lugn, samt att handel och näringar återfå deras sedan länge avtynande liv. Det är Vår oryggliga föresats, sedan Vi lagt början till denna grund, att med Rikets Ständer överlägga om övriga mått och steg, som skall bereda svenska folkets framtida välfärd. Vi bjuder och befäller fördenskull samtliga Rikets innevånare, krigsmakten till lands och vatten samt ämbetsmän av alla grader, att visa Oss den tro och lydnad, som Vårt rena uppsåt och deras eget väl i närvarande tid oinskränkt fordrar: Befallandes Eder samt och synnerligen i Guds den allsmäktiges hägn och beskydd.
Stockholms slott den 13 mars 1809. CARL.

Kungörelse att all vidare uppbörd av den påbjudna krigsgården genast bör inställas. Stockholm den 14 mars 1809.

Sedan Vi denna dag beslutat sammankalla rikets ständer har Vi provat för gott att genast inställa all vidare uppbörd av det Kongl Påbudet av den 7 januari i år ålagda krigsgård. Rikets ständer må själva efter grundlagen äga tillfälle att besluta i detta viktiga ämne.
Stockholms slott den 14 mars 1809. CARL

Brev och Påbud till samtliga rikets ständer angående en allmän riksdag den 1 maj innevarande år. Stockholm den 14 mars 1809.

Sedan den 13 i denna månad utfärdade nådiga kungörelse till ett älskat fäderneslands räddning från oundviklig undergång, har Vi funnit Oss föranlåten att tills vidare, i egenskap av

riksföreståndare antaga riksstyrelsen. Vi har ansett det vara av största vikt och angelägenhet, att med rikens ständer överlägga om mått och steg till beredande av svenska folkets framtida välfärd. Vi bjuder och befäller samtliga rikens ständer att till den 1 maj i år infinna sig i Stockholm. Det gäller alltså inte endast ridderskapet och adeln, som Gustaf II Adolf den 6 juni 1626 och Gustaf III den 9 november 1778 enligt riddarhusordningen sammankallade, utan alla stånden. Prästerskapet skall representeras av ärkebiskopen och alla biskopar samt så många präster från varje stift, som brukar infinna sig. Ifrån de övriga stånden skall så många som tidigare varit och med fullmakter försedda, så att Vi kan göra en begynnelse till riksdagen samt efter ett lyckligt slut hemsända eder igen.
Stockholms slott den 14 mars 1808 CARL.

Brev till Rikens Ständer av hans Kongl Höghet Hertigen av Södermanland, tills vidare Sveriges Rikes Föreståndare. Stockholm den 9 maj 1809.

Från urminnes tider har sammankallandet av Rikens Ständer varit föranlett av fosterlandets viktiga angelägenheter. Ofta när landet varit i någon brydsam ställning och någon gång vid verklig fara. Men i så riksvårdande värv och ärenden som nu är förestående har Rikets Lagstiftare aldrig sammanträtt. Det urgamla Sverige har varit nära sin upplösning. En kort tid till och landet har inte mer funnits bland Europas Stater.

Vi Ständernas sammankomst i Norrköping gjordes kraftiga anstalter till landets välfärd och Riket upplevde en lycklig stund då vi åter skulle äga ett säkert och stadgat mynt. Den i alla klasser uppkomna odlingshågen understöddes av författningar. Det tvång som tidigare hindrat handel, bergverk, slöjder och näringars frihet och tillväxt togs bort. Särskilt hjälptes Finland.

Jordbrukets tillväxt var synbar, oländiga hedar förvandlades till fruktbara fält och importen av spannmål minskade. Smidesanläggningar, slöjdinrättningar av alla slag anlades och utvidgades. Riket gick med stora steg mot en förbättring och mot allmänt välstånd. Men hur hastigt förflöt inte dessa stunder av lugn och trevnad.

Grundämnet till Sveriges politiska felsteg och därav följande olyckor kan inte ses som en tillfällig utveckling utan måste sökas i ett systematiskt strävande efter allt för stor delaktighet i Europas angelägenheter och öden. Det måste sökas i ett överdrivet begrepp om Nationens förmåga och om dess rättigheter och plikter mot andra Regeringar och Folk samt en sällsam ihärdighet att besegra oöverbinnerliga svårigheter. Landet och dess grannar hemsöktes av en stor sjömak, som ingrep i Sveriges handelsrättigheter. Konungen for till Ryssland och ingick ett förbund med ryske kejsaren. Men Rysslands stöd förlorades när kejsaren avled och Danmarks i ett olyckligt sjöslag. Sverige föll i hemlig ovänskap med båda och landet hamnade i strid med England och bröt med Frankrike. Så småningom återställdes vänskapen med Frankrike och underhandlingar upptogs med England. Men snart övergick utsikterna till oroande händelser. Danmarks misstroende ökades, närmast löjliga tvisteämnen med Ryssland urartade i personlig ovilja och var nära att föra till ett verkligt krigsutbrott. Detta förekom dock, men kostade stora pengar i förberedande av krigstillstånd. Lugnet och betänksamheten började alltmer störas av allt större sinnesrörelse. Ibland skulle örlogsflottan, detta vårt huvudsakliga vapen, förstöras, vidmakthållas, minskas eller säljas. Landtrupperna skulle ökas, trots att det inte fanns möjlighet att underhålla dem. Landet styrdes med virrighet.

En resa till Tyskland fick bedrövliga följder för landet. Hoppet att få deltaga i Tysklands angelägenheter på samma sätt som en av Kongl Maj:ts Stora Företrädare och att återsätta ett olyckligt kungahus på sina fäders tron, var den hemliga anledningen till resan. Ju längre resan varade desto mer försvagades känslan för det egna landet. Händelser gjorde att alla utsikter till vänliga statsförbindelser mellan Sverige och Frankrike förstördes. Sändebudet i Paris återkallades. Framställningar i Petersburg och London om biträde till försvarskrig, gjordes sedan till anfall. Sveriges inblandning i Tyskland var i uppenbar strid med franska och preussiska intressen. Trots detta kunde ett verkligt krigstillstånd undvikas. Preussen med Frankrikes bifall gjorde ett förslag till Norra Tysklands neutralitet förkastades. Detta skedde två gånger. Ett svenskt medgivande skulle lett till att alla rustningar i Svenska Pommern hade blivit överflödiga.

Underhandlingar med England fortsatte. Missnöjet med Preussen tillog och Svarta örns ordenstecken blev återsända till konungen av Preussen.

Detta var en extrem åtgärd som resulterade i att Preussiske beskickningen återkallades och gemenskapen mellan länderna upphörde. Ett läger i Skåne upprättades för att vid första lägliga tillfälle överföra trupperna till Tyskland. Efter långvariga underhandlingar segrade äntligen tanken att undanröja alla hinder för Sveriges deltagande i kriget. Ett traktat med England om subsidier till ett koalitionskrig undertecknades. En svensk armé landsattes i Tyskland och förenades med ryska trupper. Kungen anlände till Stralsund och övertog befälet. Obehagliga tvistigheter uppstod åter med Preussen, vilket ledde till lång överksamhet för armén. Stora krigshändelser utvecklades i Mähren och Rysslands styrka i Norra Tyskland tågade hem. I överensstämmelse med denna makt och Frankrike åtog sig Preussen att beskydda dessa länders neutralitet.

Aldrig hade ett lägligare tillfälle yppats för Sverige att med sparade stridskrafter övergiva krigsteatern. Men kungen fortsatte att trilskas. Efter Rysk medling återfick Sverige Lauenburg under sitt beskydd. Sverige var nu ensamt om att stå under vapen. Detta ledde till de sista olyckliga koalitionskriget. Svenska trupper som innehaft Lauenburg drog sig för sent tillbaka och vid Lübeck fick de ge sig till fånga åt en vida överlägsen fransk styrka. Fortfarande tvistigheter med Danmark. Frankrike kom med formellt fredsförslag, med löfte om att Sverige skulle få behålla Pommern och få tillbaka sina fångar. Motprestationen var att de skulle vara neutrala. Dessa anbud förkastades och en fransk styrka ryckte in i Pommern. Svenskarna nödgades stänga inne sig i Stralsunds fästning. När fienden fick annan bestämmelse lyckades befälhavarna över svenska armén med berömvärd rådighet befria svenska Pommern. Fransmännen återkom och ett stillestånd slöts. Sverige avvisade ännu en gång anbud om fred. Sverige tvingades lämna Stralsunds fästning för att försöka försvara sig på Rügens öppna slätter mot en mångdubbelt överlägsen fiende. Då kungen drabbats av en mattande sjukdom och avrest till Karlskrona lyckades högsta befälhavaren träffa en överenskommelse med fienden att få återföra samtliga svenska trupper till hemlandet med dess magasinier och tillhörigheter.

Så förlorades Sveriges tyska stater, den sista återstoden av GUSTAF ADOLPH DEN STORES erövringar. Pommerns befolkning hade lidit stora förluster under detta fälttåg. Ingen lindring eller ersättning fanns att få och de blev krigslystnadens första offer. Snart skulle samma sak övergå moderlandets innevånare. Stridigheterna med Ryssland och Danmark ledde till ett anfall på rikets östra och västra gräns. Detta ledde till förlusten av en tredjedel av riket, nämligen Finland. Svenska sidan förstärktes med vargeringar och blev sammandragen för att försvara norra, västra och södra gränserna. Örlogs- och skärgårdsflottan sattes i stånd. Och den senare blev genom statligt och enskildas frivilliga bekostnad betydligt utökad. Detta var nödvändigt då eskadern i Åbo bränt alla sina förråd för att de inte skulle falla i fiendens händer. Detta räckte inte, utan utskrivning av 30.000 av rikets blomstrande ungdom genomfördes. Måtte detta lantvärns rysliga öden inte hos de närvarande återuppliva de sorgligaste känslor.

Svenska och finska armén uppgick nu till 100.000 man. En sällsam föränderlighet i företag och beslut märktes och när konungen efter sommaren reste till Åland, fanns fortfarande ingen plan för ett fälttåg. Efter flera lyckade träffningar kunde man vänta sig en framgång, men Konungens häftiga beslut gjorde detta om intet. Svenska örlogsflottan som tillsammans med engelska örlogsskepp hållit ryska flottan innesluten i finska viken hade av sjukdom förlorat större delen av sin besättning och försvagats så mycket att de måste segla hem.

Följderna av detta fälttåg är att av 100.000 stridbara män endast 30.000 finns kvar. De övriga är fallna, fångatagna eller av nöd och sjukdom omkomna. Särskilt lantvärnet, som skulle vara vårt värn har förlorat två tredjedelar av sina mannar. De har inte dött en hjältedöd utan fallit offer för brister och dålig planering.

Så var ställningen. Jordbruket var tynande, dels på grund av alla utskrivningar och dels på grund av alla kronskjutsar, som hindrade bonden från hans arbete. Bergshanteringen råkade i vanmakt

och kom på flera ställen att helt avstanna. Man fick ingen avsättning för sitt järn och priserna blev så låga att de inte räckte till arbetslöner än gång. Genom förlusten av Finland och Pommern förlorades tillförseln av spannmål och viktualier, varför priset på nödvändighetsvaror blev högt uppjagat. Detta har drabbat de fattigaste hårdast och särskilt har Stockholms innevånare fått lida genom att vedtillförseln från Finland upphört. Handeln och sjöfarten har avstannat med de flesta utrikes orter och drabbats hårt av kaperier och laddningar.

Kriget skulle föras med engelska subsidier på 1.200.000 om året. Detta räckte inte alls. Redan vid fälttågets början blev en krigsgärd till ett belopp av $\frac{3}{4}$ av bevillningen utskrivna, upptagen och använd. Fälttåget kostade första året 14 miljoner riksdaler, varav $5\frac{1}{2}$ miljon var utländska pengar, resten var hopskrapat av landet.

Under denna fortskridande förstöring av både allmänna och enskilda tillgångar saknade kungen inte tidiga upplysningar, omständiga uträkningar eller bedjande föreställningar, men allt var fruktlöst. Den tillsatta finanskommitten skulle inte bry sig om bristerna utan endast skaffa fram pengar till de enorma behoven. Den för 1809 års fälttåg föreslagna summan av 26 miljoner skulle utan invändning eller avkortning finnas. Det hjälpte inte att man förklarade att denna summa vida översteg hela landets rörelsebehov. En ny krigsgärd på 5 miljoner anbefalldes. Kungl Beredningen var helt maktlös och fick 24 timmar på sig att utarbeta denna viktiga förordning. Alla förslag förkastades, då de syftade till att på säker grund kunna sammankalla Rikens ständer.

Nya förhandlingar med England om ökade subsidier drog ut på tiden, dels genom årstiden, dels genom det ofta misstroende och ovilja som mötte de engelska förhandlarna. De meddelade slutligen att de inte stödde Sveriges regerings åtgärder för att sluta fred. Embargo lades på alla engelska fartyg i svenska hamnar. Detta återkallades efter yttersta bemödanden från vederbörandes sida. Detta skedde 24 februari 1809.

Farorna mångdubblades. En kvarlämnad styrka på Åland var helt avskuren genom årstiden och i en förtvivlad situation. Anfall i hjärtat på riket var att förutse, med brister av alla slag gjorde tillräckligt försvar omöjligt. Nu märks en förändrad sinnesstämning. Vid randen av det djup, som syntes färdigt att mottaga fäderneslandet både nuvarande och framtida öden, samlades redliga män till räddning. Ett rykte sade att krigare var på marsch mot huvudstaden, vilket föranledde kungen att lämna Stockholm med sin familj. Han befallde de flesta av rikets ämbetsmän att följa honom. Förgäves gjordes föreställningar mot detta olyckliga beslut att lämna huvudstaden helt utan styrelse och skydd. Höjden nåddes när kungen uppmanade Sveriges ständers bank att överlämna nationens heliga tillhörighet som lån utan säkerhet. Fullmäktige vägrade, men kände sig hotade och man kan inte säga vad som kunde hänt och inte en händelse inträffat som återgav Rikets lagar kraft och helgd.

Ögonblicken innan denna händelse gjordes framställning till kungen om att resan skulle inställas, Ständerna sammankallas och fredsunderhandlingarna komma igång. Alla propåer möttes med avslag. Då fanns endast en utväg. Att förena sig i en önskan att Hans Kongl Höghet tills vidare skulle antaga riksstyrelsen och genom mått och steg, som grundlagarna föreskriva, råda i vårt gemensamma och kära fosterland. Övertygad om ställningens vådlighet, men med förtröstan som rena och ädla avsikter ger har Hans Kongl Höghet trots hög ålder åtagit sig detta ansvarsfulla kall. Han vill tillsammans med Rikens ständer dela mödan att återföra riket till lugn, sällhet och självbestånd. Deras sammankallande har således blivit hans första regeringsomsorg. Som andra åtgärd har varit att lindra enskildas och allmännas förmåga genom att ta bort den sista krigsgärden. De i lantvärnet som äger jord skall frigivas utan att någon annan ställs i hans ställe. Åt alla Rikets fiender har hans Kungl Höghet erbjudit fred och förtrolighet. Ännu har inget annat svar på detta anbud kommit än att de ryska trupperna lämnat de nordliga landskapen och att åländska fördelningen är räddad. Hans Kongl Höghet är särskilt tacksam över att den på Åland liggande styrkan klarat sig. Ett dygn till och de hade fallit i rysk fångenskap.

Slutligen väntar och hoppas hans Kongl Höghet att framtida företag skall understödjas av den sanna fosterlandskänsla, och lugn ståndaktighet och framförallt av endräkt och förtroende. Detta blir den säkraste borgen för nationens aktning hos främmande makter.

Stockholms slott å Rikssalen den 9 maj 1809. CARL

Sveriges Rikes Ständers Beslut. Gjort och samtyckt i Stockholm den 10 maj 1809.

Sedan Vi blivit kallade av Herr Carl till ett allmänt riksmöte har Vi, dels genom egen erfarenhet och dels vad vi fått veta här, med livligaste oro och bekymmer inhämtat den vådliga belägenhet landet befinner sig i, både vad gäller inre angelägenheter och förhållande till utrikes makter. Vi har med känslor, som delas av varje rättsinnig medborgare funnit att rikets fredliga ställning till alla utrikes hov och makter blivit av Gustaf IV Adolph, Vår hittills varande konung, förbytt mot flera års krig, som inte varit föranlett av fäderneslandet och som utan svårighet kunnat undvikas. Det har sedan mer än en gång utan uppoffringar kunnat undvikas, men istället fört med sig de mest förstörande följder. Det blomstrande tillståndet landet befann sig i har förbytt mot allmän och enskild nöd.

Jordbruket har blivit berövat sina arbetande händer, handeln har avstannat, näringar och rörelser har avtynat och bergverken är försatta i yttersta vanmakt. Rikets tillgångar skövlade, statsverket skuldsatt med flera miljoner riksdaler, tryckande bördor på landets innevånare och en orätmätig beskattning, som går helt över förmåga att betala. Betydliga delar av både den värvade och indelta krigsmakten har gått förlorad och det uppväxande släktet har utan grund av lagarna blivit utkommenderade i krigstjänst. Många har blivit offrade av krigets vanliga öden, men också genom vanvård och brister av alla slag fördärvade. Dessutom har Vi förlorat Sveriges tyska stater och Finland i strider mot överlägsna fiender. Trots tydliga tecken på rikets upplösning, har kungen enständigt vägrat att delta i några fredsförhandlingar. Han har förklarat, att han aldrig vill träffa någon överenskommelse med en makt som har inflytande på landets öde och slutligen gjort ett egenmäktigt försök att tilltvinga sig svenska folkets heliga tillhörighet, Rikens Ständers Bank. Vid övervägande av dessa bedrövliga omständigheter har det blivit Vår plikt att freda och frälsa fäderneslandet. Vi har funnit, att samfundsbandet mellan kungen och undersåtarna, blivit av kungen lossat och Ed och Försäkran till honom bruten.

Då därtill kommer Kongl Maj:ts denna dag i Rikssalen upplästa frivilliga och otvungna avgivna avsägelse, har Vi enhälligt stannat i följande beslut.

Vi uppsäger Vår hittills varande konung Gustaf IV Adolph all undersåtlig tro och lydnad och förklarar både honom och hans bröstarvingar, båda födda och ofödda förlustig Sveriges krona och regering nu och evärderlig tid. Samtliga drotsar, marskalkar och ständer har detta underskrivit och beseglar, vilket skedde den 10 maj 1809. Följer 19 sidor namnunderskrifter från alla stånden.

Kongl Maj:ts och Rikens Ständers fastställda REGERINGSFORM. Daterad Stockholm den 6 juni 1809.

Sedan Vi med oinskränkt förtroende till Rikets Ständer överlämnat fastställandet av en ny regeringsform är det en dyr och efterlängtd plikt att kungöra den grundlag som blivit antagen.

Vi efterskrivna Svea Rikets Ständer, grevar, friherrar, biskopar, ridderskap och adel, klerkeri, borgerskap och menige allmoge som nu, på egna och hemmavarande medbröders vägnar samlats till allmänt riksmöte gör veterligt: att vi ger vår stadsfästelse till den nyligen timade regementsförändringen. Vi svenska folkets ombud har nu rättighet att genom en förändrad statsförfattning förbättra fäderneslandets belägenhet. Från och med idag upphävs tidigare grundlagar och andra lagar, akter, ordningar, stadganden och beslut, som varit inbegripna i grundlagen. Den nya grundlagen gäller ifrån denna dag.

Sveriges rike skall styras av en konung och vara ett arvrike, med den succesionsordning för en avliden konungs manliga efterkommande, som blir av ständerna fastställd.

Kungen skall alltid vara av den evangeliska läran.

Majestätet skall hållas i helgd och vördnad och hans gärningar vara fredade mot åtal.

Kungen äger att allena styra riket efter denna regeringsform. Han skall ta underrättelse och råd i de fall nedan stadgas av ett statsråd. Kungen väljer därtill kunniga, erfarna, redliga och allmänt aktade infödda svenska frälse eller ofrälse män.

Statsrådet skall bestå av 9 ledamöter. Nämligen justitiestatsminister, som också skall vara ledamot av konungens högsta domstol, utrikesminister, 6 statsråd och en hovkansler. Statssekreterare äger rätt att delta i ärenden, som hör till deras ämbeten. Far, son eller broder bör inte samtidigt vara ledamöter i statsrådet.

Det skall finnas 4 statssekreterare, en för krigsärenden, en för kameral, lanthushållning och bergsbruk, en för drätselverket, in- och utrikeshandel, och slöjder och en för religion eklesiastikverket, allmänna uppfostran och fattigvården.

Kungen låter i statsrådet föredragas och avgöra alla regeringsärenden, utom de som rör främmande makter, där han som högsta befälhavare över krigsmakten omedelbart avgör ärenden.

Kungen får inte fatta beslut i ärenden om inte 3 statsråd och statssekreterare är närvarande. Alla statsråden måste vara närvarande då ärenden om frågor och förslag till allmänna författningar eller upphävande eller förändringar av de gällande.

Protokoll förs över varje mål. Ledamöterna är ovillkorligen förbundna att yttra och förklara sina meningar. Kungen är dock förbehållet att ensam besluta. Skulle någonsin den situationen uppstå, att konungens beslut är stridande mot regeringsformen eller lagen, skall ledamöterna kraftfullt protestera.

Kungen äger rätt att ingå förbund med främmande makter, om han hört utrikesminister och hovkanslern.

Vill kungen börja krig eller sluta fred, skall han höra statsrådets, ministrarnas, hovkanslern och statssekreterarna. Deras yttrande protokollförs och kungen har att därefter fatta det beslut, han anser vara bäst för landet.

Kungen äger högsta befälet över krigsmakten till lands och sjöss.

Kungen skall befrämja allas rätt och frihet, såvida de inte stör samhällets lugn eller åstadkommer allmän förargelse.

Kungen utser 12 lagkunniga män, 6 frälse och 6 ofrälse, att utgöra konungens högsta domstol.

Kungen äger 2 röster i de mål han övervarar.

Kungen äger rätt att ge nåd, mildra straff och återgiva ära och egendom som är till kronan förverkat. Kungens beslut skall fattas i statsrådet.

Till justitiekansler skall kungen utse en lagfaren, skicklig och oväldig man. Han skall föra kungens talan i mål, som rör allmän säkerhet och kronans rätt samt på kungens vägnar ha översyn att rättvisa skipas.

Män i staten skall vara svenska. Undantag i militära ämbeten, där utländska män kan vara särskilt skickliga. Vid befordringar fästes avseende endast på den sökandes förtjänst och inte på hans börd.

Till ärkebiskop och biskop utnämner kungen 1 av de 3 som förslagits. Samma förfarande vid utnämning av borgmästare.

Kungen äger att till adel upphöja personer, som genom trohet, tapperhet, lärdom och nitiska tjänster, gjort konungen och riket synnerliga tjänster. Adelskapet ärvs av äldsta sonen led efter led.

Reser kungen utomlands befattar han sig inte med rikets styrelse. Statsråden tar över regeringen i hans namn. Detsamma gäller om konungen blir sjuk.

Kungen blir myndig vid 21 års ålder. Dör kungen innan tronföljaren nått denna ålder, styrs landet av statsråden. Skulle ingen arvinge finnas kvar styrs landet av statsråden till ständerna sammankommer.

I ngen prins av det konungliga huset må gifta sig utan kungens vetskap. Gör han det har han förverkat sin arvsrätt för sig och sina efterkommande.

Landet skall vara indelat i hövdingedömen som tidigare.

Hovet står under kungens enskilda styrelse. Han tillsätter och avsätter hovfolk efter eget sinne.

Rikets ständer skall sammankomma vart femte år.
Riksdagarna skall hållas i Stockholm, om inte fiende eller pest eller andra hinder föreligger.
Lantmarskalk och talmän utses av kungen. Ärkebiskopen är alltid talman för prästeståndet.
Riksens ständer väljer genast de samlas utskott, som skall bereda de olika ärendena.
Konstitutionsutskott, statsutskott, bevillningsutskott, bankoutskott, lagutskott, allmänt besvär- och ekonomiskt utskott skall finnas. Ibland finns ett särskilt utskott, där ärendena hålls hemliga för de övriga. Inga beslut tas annars i kungens närvaro.
Svenska folkets urgamla rätt att sig själv beskatta utövas av Riksens ständer allena vid allmän riksdag.

Vid varje riksdag redovisas statsverkets tillstånd. Efter behov låter kungen utskottet framställa vad som kan behövas utom ordinarie inkomster. Gäller tull, post, sigill, och husbehovs bränningsmedel. Dessutom bör två särskilda summor anslås för oförutsedda utgifter i händelse av krig.

Riksgäldskontoret blir som tidigare under inseende av ständerna. Insyn i riksgäldskontorets verksamhet är viktigt. Utskotten skall vara överens om bevillningarna.

Inga pålagor, utskrivningar av manskap, pengar eller varor får ske utan ständernas fria vilja och samtycke.

Kungen har inte rätt att fordra någon annan gärd, än livsmedel för krigsfolk, som befinner sig på orten eller under tåg och marsch. Detta skall genast betalas av statsmedel efter fastställt markegångspris plus 50 %.

Deputerade av alla stånden bestämmer markegångstaxorna.

Kungen kan inte ta lån varken inrikes eller utrikes, eller bestämma ny skatt. Han får inte försälja kronans egendom utan ständernas samtycke. Inte heller någon del av landet får avsöndras genom försäljning, förpantning, gåva eller på annat sätt.

Ingen förändring av rikets mynt till skrot och korn får göras. Kungens rättighet att låta slå mynt kvarstår.

Indelningsverket för soldater av alla slag blir oförändrade.

Denna regeringsform kan inte upphävas utan kungens och alla ståndens samstämmiga beslut. Konstitutionsutskottet skall svara för att grundlagen är oförändrad och dit anmäls eventuella förslag till ändringar. Blir riksständerna ense om en ändring lämnas förslaget till kungen. Även kungen kan ge förslag på ändring.

Som grundlag menas denna regeringsform, riksdagsordningen, succetionsordningen och tryckfrihetsförordningen.

Med tryckfrihet menas att varje svensk man har rätt att utan hinder utge skrifter. Han kan endast inför domstol tilltalas för dess innehåll. Alla handlingar och protokoll utom hemliga och riksbankens är offentliga.

Ständerna och kungen måste vara ense om lag skall förändras, avskaffas eller tillkomma.

Blir kungen borta från riket mer än 12 månader sammankallas ständerna till allmän riksdag. Samma gäller om hans sjukdom varar längre än 12 månader. Vid varje riksdag utses en justitieman, som har översyn och ansvar för att lagarna efterlevs. Han skall vid varje riksdag redovisa sin förvaltning och utreda lagskipningens tillstånd i riket, anmäla brister och ge förslag på förbättringar. Vid varje riksdag skall ständerna välja 12 män, som har till uppgift att granska domstolarnas arbete. Upptäcker de oegentligheter, skall domare avskiljas från sitt ämbete. Granskning av alla utskotten skall äga rum

Ingen riksdagsman skall kunna tilltalas eller frihetsberövas för gärningar eller yttrande i riskständer eller utskott. Sådant beslutar det stånd han tillhör. Ingen får störa eller skada enskild riksdagsledamot. Händer det att han blir angripen under resa till och från riksdagen eller när han är i sådant ärende, räknas som edsöresbrott och skall straffas.

Vid riksdagmannavalen får ingen ämbets- eller tjänsteman obehörigen påverka väljare. Gör han det miste han sysslan.

Kungen låter samtliga rikets ständer deras privilegier, rättigheter och friheter åtnjuta, men inga nya får tillkomma utan ständerna och kungens beslut.

Till yttermera visso har Vi detta med Våra namns underskrivande och Våra insegels undertryckande velat bestyrka, stadfästa och bekräfta, som skedde i Stockholm den 6 juni 1809. Fyra talmäns underskrift.

Alla detta som föreskrivet står, vill Vi för oryggelig grundlag antaga. Och befäller i nåder att alla de som Oss och Våra efterträdare samt riket med huldhet och lydnad förbundne är denna regeringsform erkänna efterleva och hörsamma. Detta har Vi med egen hand underskrivit och bekräftat, som skedde i Stockholm den 6 juni 1809 CARL.

Pardonsplakat givet på deras majestäters CARL XIII och HEDVIG ELISABETH CHARLOTTAS kröningsdag den 29 juni 1809.

Både i äldre och senare tider har det varit brukligt att vid kröningar benåda dem som sitter i fängelse för vissa brott och de som tagit till flykten. Så har vi önskat högtidlighålla Vår och Vår gemåls lyckliga kröningsfest, genom att låta dem som olovligen rymt från krigstjänst återvända utan att befara straff. De som befinner sig i krigförande länder har rätt att inom ett år efter fred återvända. De som befinner sig i Sverige skall inte straffas om de skyndsamt inställer sig vid sina regementen igen. De som befinner sig i fängelse blir fria efter halva strafftiden.

De som smädat Gud och avfallit från den evangeliska läran, begått föräderi och brott mot rikets säkerhet, lastligt talat mot Oss, gjort myteri och uppror, begått mordbrand, mord, slag mot föräldrar, rån, röveri, blodskam, svek och bedrägeri mot kronan eller banken, stöld samt den som är dömd till livstids straff är undantagen från benådning. Stockholms slott den 29 juni 1809. CARL.

Tacksägelse i anledning av freden med Danmark.

Ett nytt fredsfördrag samlar oss, allstyrande fader i din helgedom. Vi frambära dig tackoffer för det lugn, som blivit återställt kring våra gränser. Vid tanken av de faror vilka hotat dessa gränser och genom ditt mäktiga beskydd blivit avvärjda, vid glädjen över en vunnen fred. Emottag våra tacksägelser och hör våra böner.

Skydda vår konung och förläng hans dagar, förljuva hans mödosamma omsorger och välsigna hans företag till rikets säkerhet och sanna väl. Föreana alla landets innevånare i en ren och vaksam fäderneslandskänsla, som inte försummar vad både egen och efterkommandes trygghet och säkerhet fordra. Låt i fridens lugn de avtynande krafter återlivas och krön alla lovliga företag med lycka. Barn och barnbarn skall prisa dig som i farans stund hört vår bön. Nu tackar Gud allt folk.....

Kungörelse att Stor-Brittanniska krigs- och handelsfartyg icke efter den 15 november må i svenska hamnar inkomma. Stockholm den 27 oktober 1809.

Efter det vi den 17 september skrivit på fredstraktat med Ryssland, har vi förbundet Oss att inte släppa in engelska krigs- och handelsfartyg i Våra hamnar. Denna befallning måste obrottsligt efterlevas.

Stockholms slott den 27 oktober 1809. CARL.

Kungörelse angående en tillsvidare lovgiven handel mellan svenska och konungens av Danmarks undersåtar. Stockholm den 22 november 1809

Efter slutat stillestånd med Danmark har danska kungen i nåder befallt att uppbringningar av fartyg tillhörande bägge makterna skall upphöra den 12 november. Då blir det tillåtet för svenska handelskepp att obehindrat driva handel i hans kungariken och hertigdömen. Vi har samtidigt förordnat att danska fartyg obehindrat får löpa in i svenska stapelstäder och lagliga lossningsorter. Även fartyg med laddningar har tillträde. Dock får inte laster med krigsmaterial införas.

Stockholm slott den 22 november 1809. CARL.

Fredsfördrag mellan Sveriges kung och det Svenska riket och Danmarks kung och det Danska riket slutet den 10 december 1809 i Jönköping och ratificerat i Stockholm den 16 december 1809.

Vi CARL, Sveriges, Götes och Vendes konung gör veterligt att Vi beslutat om en varaktig fred med FREDRIC VI, Vår kärälskelige broder och frände Danmarks, Norges och Vendes konung. Vi vill grundlägga ett lyckligt lugn, grannsämja och förtrolighet. mellan Våra stater och undersåtar. Våra förhandlare har varit för Sverige Carl Gustaf Adlerberg och för Danmark Niels Rosenkrantz.

En fast och varaktig fred, en uppriktig vänskap och god grannsämja skall äga rum mellan Sverige och Danmark. Det som tilldragit sig mellan de båda höga kontrahenterna skall förbli i evig glömska. Krigsfångarna på ömse sidor skall sättas i frihet. De skall med minsta möjliga dröjsmål lämna landets gräns. Regeringarna skall ersätta kostnader, för de skulder fångarna kan ha på sina fångorter. Embargo på fartygen skall upphävas. Fredstraktaten från 1660 och 1720 skall återupprättas. Postgången skall återställas. Postväskorna, som skall föras två gånger i veckan skall vara försedda med hänglås och förseglade av postmästarna både i Hälsingborg och Hälsingör. Förseglingen får inte brytas på vägen till eller ifrån Hamburg.

Fri införsel av byggnadsmaterial till Trysselskogen i Norge på den i Sverige löpande Klarälven. Undersåtarna skall fritt kunna disponera egendom, som de ärvt eller fått i grannlandet. En särskild artikel om brottslingar och överlöparens utlämnande skall bestämmas. Undertecknat av förhandlarna.

Särskild artikel.

Följande grunder i avseende på brottslingars bestraffning och utlämnande. De som för att undvika straff gömt sig i grannlandet skall utlämnas och straffas i det land brottet blivit begånget. Det gäller alla grövre brott. Falskmyntare skall utlämnas till den regering, vars mynt han försökt efterapa. Alla som försöker överskrida gränsen mellan länderna utan att vara försedd med giltigt pass skall kvarhållas. Om en person häktas, skall han underhållas av det land där häktningen skett. Transporten däremot bekostas av det land som återfår honom. Överlöpare kallas den person som är anställd vid någon av regeringarnas krigsmakt, men går över till den andra för att undandra sin tjänstskyldighet. Påträffas de skall de återlämnas till hemlandet. Dessa förbindelser mellan länderna gäller i 15 år. Sedan skall man omförhandla. Undertecknat av förhandlarna.

Alltså har Vi detta fredsfördrag med alla artiklar, punkter och klausuler jämte den särskilda artikeln velat ratificera, gilla och anta. Vi vill uppriktigt, troligen och redligen uppfylla och fullborda fredsfördraget och med egen hand underskriva det Stockholm i december 1809. CARL.

Konungen av Danmarks ratification av ovannämnda fredsfördrag.

Fredrik VI, konung av Danmark, gör veterligt att Vi och hans Majestät Konungen av Sverige vill at endebringa den krig och fornye den gode forståelse og venskabsbaand mellem de begge Stater. Dette bleven fuldført uti Jönköping.

Kiøbenhavn den 15 december 1809. FREDERIK.

Kongl Maj:ts och Riksens Ständers fastställda SUCCESSIONSORDNING varefter Christian August och hans manliga bröstarvingar skola äga rätt till den Kongl Svenska kronan samt att Svea rikets styrelse tillträda . Stockholm den 18 december 1809.

Sedan Riksens Ständer enhälligt fastställt den successionsordning, varefter Christian August av Schlessvig-Holstein och hans manliga bröstarvingar äger rätt till den Svenska kronan och att tillträda Sveriges Rikets styrelse har denna grundlag blivit överlämnad och Vi velat samtycka, antaga och gilla.

Kronprins Christian August får ej till gemål tag enskild man dotter. Hans manliga förstfödde son skall efterträda honom och deras förstfödda son i fortsättningen. Går den förstföddes linje ut

insätt den andra sonen. De av Kongl Huset av kvinnokön har ingen rätt till Sveriges krona. Kungen skall alltid vara av den evangeliska rena läran. Prinsar och prinsessor av de Kongl huset får inte gifta sig utan konungens vetskap och samtycke och inte med enskild mans barn. De får inte resa utan konungens vetskap. Prins av det Svenska konungahuset får inte bli regerande furste i utländsk stat utan Ständernas medgivande. Skulle den olycka ske att hela kungahuset utgår skall den lediga tronen besättas genom val och ständerna korar ett nytt kungahus.
Stockholm den 18 december 1809. Undertecknat av de fyra talmännen och CARL.